

Naročnina
Dnevna izdaja
za kraljevino Jugoslavijo
mesečno 25 Din
polletno 150 Din
celoletno 300 Din
za inozemstvo
mesečno 40 Din
dnevna izdaja
celoletno v Jugoslaviji 120 Din, za
inozemstvo 140 Din

SLOVENE

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Ceneoglasov
1 stoip. peštv. vrsta
maloglasov po 150
in 2 D. večji glasov
nad 45 mm višine
po 3 in 4 Din, v
uredniškem delu
vsilica po 10 Din
Pri večjem q
naročilu popust
Izide ob 4 zjutraj
razen ponedeljka in
dneva po praznikih

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III
Rokopis se ne vračajo, ne frankirana
pisma se ne sprejemajo. Uredništvo
telefon št. 2050, upravnništvo št. 2992

Informativen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ul. št. 6. Čekovni
račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349
za inzerate, Sarajevski št. 7563, Zagreb
št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Antievropa

Rim, junija.

Pozno odgovarja fašistični tisk na Briandov predlog o evropski zvezi. »Izključeno je bilo razpravljanje o kateremkoli predmetu,« piše »Popolo d'Italia«, »ko je vse Italijane zajela božanska pesem Toskancev in Lombardov.« In mari ni Mussolini dejal na svojem pohodu v Toskani: »Besede so lepe, a še lepši so puške, streljane, ladje, letala in topovi.« Razpaljena množica je odgovarjala z vzkliki »Dol s Francijo!«. Iz Francije je zadonela druga pesem, res božanska pesem, pesem miru in fašistična Italija je ni sprejela, ker je pač pesem miru in ker je prišla iz Francije.

Bilo je 24. maja, na dan z vsem pompom organiziranega slavlja italijanskega vstopa v svetovno vojno, ko je četa desetletnih deklic v fašistični opravi korakala po mestu. »Korak!« je zapovedala vodnica in je zadonelo po ulici, kot bi korakali vojaki. »Prusija v Italijo« je naslovil neki stahlhelmovec svojo knjigo o fašizmu. Mussolini vedno in vedno ponavlja, da mora vzgojiti »bojevitega Italijana«.

Fašizem je do skrajnosti potenciran nacionalizem in dosledno mora biti proti vsakemu pokretu za spravo narodov. Že pred dobrim letom so fašistični mladinci predstavili svojo revijo »Antievropa« s tem le programom: »Mi smo protievropci ker smo proti gnili parlamentaristični in internacionalistični evropski civilizaciji. Mi smo herezija moderne Evrope. Mi smo Antievropa, ker pobijamo demokratične in komunistične ideje, ki danes obvladajo evropske duhove. Proti Evropi Pariza, Moskve in Zeneve nosi naša Antievropa ime Rima.«

Če hoče ostati fašizem načelno dosleden, mora biti proti Briandovi ideji. Toda Mussolini je tudi taktik in se tudi iz taktičnih razlogov ne more navduševati za evropsko zvezo. Briand hoče pripraviti evropske narode do mirnega sožitja v okvirju sedanega političnih mej; mednarodna solidarnost pa naj te meje čim bolj zabriše, preko medlin državnih meja naj se omogočijo stiki narodnih manjšin z njihovimi narodnimi državami, da bo lažje obraniti status quo. Mussolini je na drugi strani vrgel vabo revizije mirovnih pogodb in zanjo so zagrabili vsi nezadovoljneži z današnjim stanjem, nacionalisti v Nemčiji, Avstriji, na Madžarskem in makedonstvujuči v Bolgariji. Vsa moč fašistične zunanje politike slopi na načelu revizije mirovnih pogodb. »Briand je s svojim načrtom postavil past narodom, ki še upajo na popravilo svojih mej,« je zapisal Arnaldo Mussolini v »svojem panevropskem razpravljanju«. Fašistični tisk je poln popisov »bolestne desetletnice trianonske pogodbe« in izizzvalnih manifestacij v Budimpešti. Gre torej za popravilo »samo nekaterih mej«.

Po vsem tem je jasno, da bi fašistična Italija zavrnila vsak predlog za ustanovitev evropske zveze, pa naj bi prišel od koderkoli. Ker pa ima predlog francosko državljanstvo, je zadel na toliko večji odpor. »Rimski zapad vstaja proti zapadu«: »Uzupatorju: premoč Pariza je samo navidezna. Italija se pripravlja, da započne akcijo Giobertičevega primata, Italija pridobiva v svetu na vsesilni vrednosti, kar zgubila neka država, ki je vzor demokracizma« (»Antievropa«). Mussolinijev brat očita Franciji, da stremi za nadvlado v Evropi. »Pred razpravljanjem o tem abstraktnem načrtu je treba dati pravico Italijanom v Tunisu in opustiti hujskaško politiko na drugem jadranskem bregu. Treba je izvršiti še nekatere delitve in postaviti meje,« namreč v Tripolitani. Italijani so se torej zopet oglašali s starimi zahtevami in stavijo rešitev povsem malenkostnih vprašanj kakor je usoda 80.000 Italijanov v Tunisu in korektura tripolitanske meje je kot predpogoj za razpravljanje o veliki ideji kot je evropska zveza. V isti sapi očito egoizem Francozom. Briand je drugi Metternich, »ki je izrabljaj svetlo alijanso, da utrdi avstrijsko hegemonijo in lahko naprej tlači pravice zatiranih narodov. Sveta alijansa je morala nujno propasti, kakor propade vse, kar sloni na krivici.« »Takšno usodo torej napoveduje Arnaldo Mussolini Panevropi. »Prvi, ki nas je učil, kako je treba podrediti sveto posvetnemu je bil Wilson, resnični Briandov predhodnik. Wilson je v imenu visokih idealov služil interesom nekaterih evropskih držav proti drugim in položil kati novih sporov; ustvaril je možnost novih vojn in ustanovil tisto Društvo narodov, h kateremu Amerika ni hotela pristopiti.« Celó Društvo narodov je po vsem tem odveč, kaj šele evropska zveza! Zal Wilsonu, temu pravemu apostolu sprave narodov, se očita neke vrste afarizem! Arnaldo Mussolini pač ne more pozabiti Wilsonovih besed ob prihodu v Rim: »V New-yorku živi milijon Italijanov, radi tega morda ne boste zahtevali zase tudi New-yorka«. V ostalem pa more vzporeditev Brianda z Wilsonom le koristiti prvemu in njegovi ideji.

Naravno je, da je Briand kot realen državnik pri svojem načrtu mislil tudi na Francijo. Prav tako ne bo nikdo štel Mussoliniju v zlo, ako misli predvsem na Italijo. Evropi pa ne more biti vseeno, s kakšnimi sredstvi hoče kdo poveljati svojo državo, ne more ji biti vseeno, ali išče državnik varnost svoje domovine v pomirjeni in združeni Evropi, ki prinaša oljčno vejico ter operira z »besedami«, ali pa napoveduje bodočnost svojemu narodu v znamenju »puške, strojnice, ladji, letal in topov«. Evropo še preveč skelijo vojne rane, da ne bi raje iskala sporazuma z lepimi besedami kakor s topovi. Vickham Steed je zaključil svoj članek o evropski zvezi v »S. Timesu« s temi le besedami: »Resnica je, da je Briand stavil Evropi vprašanje, na katerega bodo odgovorili tisti, ki verujejo v po-

„Pod grožnjami se mi ne pogajamo.“

Pariz, 10. jun. d. Dočim je neposredno po koncilijantnem govoru italijanskega ministra zunanjih zadev nastalo med Francijo in Italijo nekoliko bolj prijazno razpoloženje, se je zdaj razmerje nenadoma zopet poostriilo. Vzrok je v tem, da francoska javnost ni na Grandijev govor odgovorila takoj v absolutno pritrdilnem zmislu, kakor je to očitno želel g. Mussolini, ki je pričakoval, da bodo v Parizu njegovo stališče kar brez nadaljnega sprejeli. Ko je francoska javnost govor g. Grandija prečitala bolj pazljivo, je opazila, da se za njegovo navidezno koncilijantnostjo neizpremenjeno skriva ista miselnost in se vzdržujejo iste zahteve, kakor so prišle do izraza v znanih Mussolinijevih govorih. Na podlagi informacij iz ministrstva za zunanje zadeve ugotavlja francoski tisk, da se je g. Briand v Zenevi z Grandijem razgovarjal o vseh vprašanjih, o katerih g. Grandi v svojem zadnjem govoru pravi, da bi se Italija o njih s Francijo radevolje sporazumela, da pa je Italija ta pogajanja sama prekinila, ko je g. Mussolini v Livornu, Firenci in Milanu udaril s pestjo po mizi. Fašistična vlada je sama kriva, če se ti razgovori niso mogli več nadaljevati. V načelu francoska vlada pozdravlja predlog g. Grandija, da naj bi se na obeh straneh nadaljuje nove brodogradnje ustavile, dokler se ne doseže sporazum, je pa odločno mnenja, da se pogajanja zaenkrat še ne morejo nadaljevati, ker bi spričo atmosfere, ki so jo ustvarili Mussolinijevi govori, uspeh bil izključen. Nemogoče je pogajati se pod grožnjami, oziroma, dokler Italija ne bo popolnoma izpremenila svojega tona in dokler se g. Mussolini sam, ki je s svo-

jimi bojevitimi izjavami »razbil diplomatski porcelan«, ne bo pokazal sprivljivejšega. Očitno stoji g. Briand na čisto pravilnem stališču, da je šef italijanske vlade sam poklican ponuditi roko sprave, namesto da se poslužuje g. Grandija, ker v fašističnem režimu nosi odgovornost za vse Mussolini sam ki vsakega svojega ministra vsak čas lahko desavuiru in politiko lahko preokrene, kakor sam hoče. Francoska vlada upa, da bo Mussolini podal take miroljubne izjave, ki bodo ustvarile ugodno atmosfero za nadaljevanje prekinjenih pogajanj.

Dočim si francoska javnost pametnega sporazuma iskreno želi, pa fašizem te dobre volje ne kaže, vztrajajoč na svojih naravnost eksorbitantnih zahtevah. Zopet je fašistično časopisje začelo ponavljati zahtevo po reviziji mirovnih pogodb in vzpodbuja iredento v Tunisu in na Malti, kar dokazuje, da hoče rimska politika slejkoprej z grožnjami doseči tiste svoje čezmerno zahteve, katerim Francija ugoditi ne more.

V isti pravec kažejo članki fašističnih listov, ki se zopet na vso moč dobrikoje Nemčiji. Mussolini je sprejel 32 dam nemške ženske fašistovske zveze »Luisebund«, pri čemer so prišle do izraza velike simpatije, ki vladajo med italijanskim fašističnim režimom in nemškimi reakcionarnimi nacionalističnimi organizacijami. Italija skuša tudi držati Nemce na trnku z vado, da bo izboljšala nacionalni položaj Nemcev v južnih Tirolah, vendar ni v tem pogledu dozdaj storila ničesar in tudi v bodoče ne namerava, dasi je je novi bolcanski knezoškof Geissler pred dnevi pri svoji slovesni introni-

zaciji na to spomnil z besedami, da v »sprili duceja« bije tako veliko srce, da je v njem gotovo tudi mesta za državljane nemškega jezika, in če nam je v prošlosti semintja pokazal svojo močno roko, bomo v bodoče tem bolj vedeli ceniti njegovo očetovsko ljubezen do najmlajših državljanov Italije. Seveda si tirolski Nemci ne delajo nobenih iluzij, da bo režim to ravno tako prezrl kakor je vse prejšnje zahteve in pritožbe narodne manjšine, čeprav se naznaja kaže prijaznejšega zaradi svoje najnovejšje politike napram rajhu. V tem zmislu je Mussolinijev »Popolo d'Italia« te dni o priliki izpraznitve Porenja zapisal, da se »Francozi mitijo, če mislijo, da bodo mogli ovekoveti mir na grobu Nemčije in če zahtevajo, da naj bi Nemčija o verzajski pogodbi sploh nič več ne govorila. Mogoče bo Nemčija po 30. juniju 1930 samo o tem otvorila diskusijo.«

Čisto v tem duhu se v italijanskem tisku čedaljebolj odkrito namiguje na italijansko-nemško alijanco in je prosluli d'Annunzio imel v tem zmislu v Gardonu tak bojevit govor, v katerem je obetal poslušavcem »bližnje odrešenje Dalmacije«, da je vlada listom prepovedala o tem njegovem govoru poročati. Profesor Orsini od liceja Manzoni v Milanu je svojim učencem celo predaval, da bo treba odrešiti tudi fašcarske Italijane v Tessinu. Generalni tajnik fašija Turati pa je v Milanu vseučilišnike opomnil, da naj bodo pripravljeni na štrapace v jarkih.

Kakor se vidi, je upanje, da bi Italija izpremenila svoj ton in svojo smer, zelo majhno.

Romunija ima novega kralja

Princ Karol proglašen za romunskega kralja Karola II. — Razkol v liberalni stranki — Maniu sestavi novo vlado

Bukarešta, 10. junija. V nedeljo je velika narodna skupščina, sestojeca iz združene poslanske zbornice in senata, razveljavila državni akt od 4. januarja 1926, s katerim se je bil princ Karel odpovedal pravici prestolonasledstva, nakar je skupščina novega prestolonaslednika Karola takoj proglasila za kralja Romunije, ki se bo zval Karel II. Dosedanji kralj, Karel sin Mihael, postane prestolonaslednik in postane »veliki vojvoda Albe Julije«. Novi kralj je nato prisegel na ustavo in izdal manifest na narod. Nato je vlada g. Minorescu podala ostavko in se bo skušala sestaviti koncentrijska vlada. Ako se to ne posreči, je verjetno, da bo novo vlado sestavil zopet g. Maniu. Po vsej Romuniji vlada veliko navdušenje.

Rim, 10. jun. AA. Po poročilih iz Bukarešte ni izključeno, da bo došlo v kratkem do pomiritev med princso Heleno in pravkar za kralja proglašenim princem Karelom.

Bukarešta, 10. jun. AA. Listi poročajo o razkolu v liberalni stranki in mu pripisujejo velik pomen. Pri tej priliki je Georgije Bratianu, sin pokojnega voditelja liberalne stranke Jonela Bratianu, dal novinarjem izjavo, v kateri veli, da smatra za svojo dolžnost rešiti liberalno stranko in jo povesti ponovno tjakaj, kamor jo želi narod. Prepričan je, da se bo veliko število organizacij liberalne stranke priključilo njegovi akciji. — Mnogi listi naglašajo, da poimeni manifest liberalne stranke predvsem to, da stranka pušča sebi možnost, da eventuelno kasneje revidira svojo politiko.

Bukarešta, 10. jun. AA. Vlada je odpoklicala romunskega poslanika v Parizu Diamandya.

Bukarešta, 10. jun. x. Kralj Karel je imenoval princa Nikolaja za divizijskega generala in inspektorja vseh vojsnih sil.

München, 10. jun. x. Posebni poročevalci »Newyork Times« doznava, da je romunska kraljica-vdova Marija sledeče izjavila o Karlovi proklamaciji: »Volja romunskega naroda je najvišji zakon, proti kateremu ni pritožbe. Upajmo, da se bo vse obrnilo na dobro.« Okolica kraljice je izjavila, da namerava kraljica-vdova v petek odpotovati domov in da je ta njena namera nespremenjena, ker ni nobenega vzroka za spremembo potnega programa.

Glasovi angleških listov

London, 10. jun. y. Angleški listi pišejo o povratku kralja Karla rezervirano. Odvisno bo od Karla samega, ali bo njegov povratek za Romunijo in Evropo koristen. »Times« izjavlja, da je povratek Karla delo voditeljev, ki

trebo miru, na en način, na drugi pa tisti, ki verujejo v Mussolinijeve besede, da so puške, strojnice, ladje, letala in topovi lepši kakor besede. Ko bi jaz menil, da je vojna Angliji, Evropi in človeštvu potrebna, bi za svoj del pritrdil Mussoliniju.

so podali dokaze svojega patriotizma. Naglašajo, da je upravičeno, da so Maniu in ostali politični voditelji, kakor Avarescu, priznali Karla, namesto da bi še deset nadaljnjih let riskirali nevarnosti, ki so združene z vladanjem mladoletnega kralja. »Daily Telegraph« izjavlja, da je redkokdaj kaka restavracija iztekla tako gladko in da je sedaj stvar Karla kralja, da se izkaže vrednega zaupanja svojega naroda. Respekt in naklonjenost naroda sta največji aktivum zanj. »Daily News« izražajo upanje, da bo Karel stabiliziral dosedanje razmere v Romuniji v konstitucionalni monarhiji, ker, če bo postal orodje kake politične stranke, ima to lahko za vsakogar hude posledice. »Morning Post« izjavlja, da ni nobenega vzroka za negotovost v Evropi, če je romunski narod odobril povratek princa Karla na prestol. Mirna in zadovoljna kraljevina Romunija je v največjem interesu Evrope, kdorkoli sedi na romunskem prestolu.

Kje se je pripravil povratek

Zeneva, 10. jun. x. »Corriera del Ticino« poroča, da je bila sprememba na romunskem prestolu pripravljena v Belinzoni, glavnem mestu tesinskega kantona v Švici. Dne 24. aprila so se zbrali v hotelu »Metropole« romunski princ Suro, general Avarescu, romunski konzul iz Turina in več drugih romunskih osebnosti, ki so prišle večinom iz Pariza. Prihodnji dan, dne 25. aprila, je prišel tja tudi princ Karel iz Curia. Vso noč so se vršila posvetovanja. Drugo jutro so Karel in drugi udeleženci zopet odpotovali.

Posvetovanja o sestavi nove vlade

Bukarešta, 10. jun. y. Vladna kriza se tudi danes ni mogla rešiti. Kralj je ves dan konferiral z raznimi politiki. Dopoldne je sprejel predsednika senata in poslanske zbornice, popoldne pa generala Avaresca, bivšega ministrskega predsednika, generala Vaitoianu in bivšega ministra Juniana. Jutri bo sprejel dr. Lupua bivšega ministrskega predsednika generala Coanda in Jurija Bratianu. Nato pa se bo kralj odločil. Njegova izrečna želja je, da se sestavi koalicijska vlada. Največ upanja ima Maniu, ker hoče sestaviti vlado v glavnem iz članov narodne kmečke stranke in razen tega sprejeti v vlado nekatere osebnosti drugih strank.

Italija pozdravlja Karlov povratek

Rim, 10. jun. y. Rimski večerni listi še nadalje obširno pišejo o vrnitvi kralja Karla in s posebnim zadovoljstvom beležijo težkoče liberalne stranke, katero smatrajo v Rimu za čuvarico francoskih tradicij v Romuniji. Če se ta stranka oslabi, je dana možnost za Italijo, da pri dolgotrajnih političnih in gospodarskih poskusih zbližanja z Romunijo v bodoče Italija ne bo zadela na tolike težkoče. Listi ugotavljajo soglasno, da vrnitev Karla ni politično presenečenje, temveč logičen razvoj položaja. Pri tem se posebno priznava tudi prizadevanje in postopanje Mania

Liberalci proti Karlu

Bukarešta, 10. jun. x. Sprčo nevarnosti, da se liberalna stranka razcepi v pristaše Jurija Bratianu in Vintila Bratianu, je Vintila Bratianu danes v »Vitorulu« objavil manifest, v katerem izjavlja, da liberalna stranka odklanja izjaviti se solidarno z vsemi onimi akti, s katerimi se je spremenil ustavni red. Liberalci bodo v pričakovanju bodočih dogodkov naprtili svojo odgovornost za spremembo ustave onim, ki so jo izvršili. Liberalci pa nikakor ne bodo sejali nesloge in ne bodo zavzeli takega stališča, ki bi moglo dovesti do državljanske vojne. Zdi se, da oni del pristašev, ki je hotel zapustiti stranko, tega ne bo storil. Čuje se, da hočejo preklicati tudi sklep stranke, s katerim je bil Jurij Bratianu izključen iz stranke. Mlajša generacija je danes sklenila, da se izjavi brezpogojno solidarno z Vintilom Bratianujem.

Pred balkansko konferenco

Atene, 10. jun. x. V poslanski zbornici je bila danes razprava o sklicanju balkanske konference potom mednarodnega mirovnega biroja, katera naj bi se vršila meseca oktobra v Atenah. Voditelj agrarcev, bivši ministrski predsednik Panastasiu je izjavil glede interesne skupnosti balkanskih narodov, da mora ta konferenca pripraviti tla za balkansko konfederacijo. Ta konfederacija ne bo v nasprotju z Briandovo panevropsko idejo. Ministrski predsednik Venizelos je izjavil, da osebno zelo pozdravlja to konferenco, da pa se grška vlada konference ne more udeležiti oficijelno, da ne bo nastal v inozemstvu vtis, da Grčija pred vsemi drugimi vzpodbuja k misli take posebne konfederacije za Balkan. Vlada pa bo konferenci dovolila čim najširšo gostoljubnost.

Vojaške vaje črnih srajc v Istri

Rim, 10. jun. d. V soboto 7. t. m. so se začele na odredbo Generalnega poveljništva milice vojaške vaje črnih srajc v Istri. Trajale bodo pet dni. Črne srajce so se koncentrirale v soboto v Pulju, in sicer 60. bataljon črnih srajc, sestavljen iz ene čete 61. legije »Carnaro« in dveh čet 60. legije »Istria«. Poveljnik bataljona je konzul de Turris. Vaje so se začele z veliko manifestacijo vpoklicanih črnih srajc, ki so se goslobo in zastavami korakale po mestu. 12. t. m. danes v Pulj general milice Teruzzi, da prisostvuje zaključnim vajam. Ob tej priliki se zbira v Pulju tudi kohorta miličnikov-vseučilišnikov. Za časa bivanja generala vseh italijanskih črnih srajc bodo v Pulju velike slovesnosti, sprejemi, banketi in plesi ter gala-večer na Brionih.

Inspektor kraških črnih srajc Graziosi bo te dni inspiciral fašistične miličnike v Nabrežini, Košani, Prestanku in Postojni. Isti organizacije zdaj miličnike zlasti v vipavskem okraju na skrajnih točkah meje.

Razširjenje naše pomorske trgovine

Belgrad, 10. jun. z. Dolgoročna pogodba med »Jugoslovanskim Lloydom« in »Oceanic« na eni strani in državo na drugi strani je končno sprejeta. Glasi se na 10 let. Ta pogodba, ki obsega več dogovorov, ureja obveznosti glede rednih trgovskih zvez med našimi pristanišči in pristanišči Južne Amerike. To progo bo vzdrževal Jugoslovanski Lloyd, progo med našimi pristanišči, Španijo in Levanto pa Oceanic. Poleg tega progo bo še redna proga s Kanarskimi otoki. S temi tremi novimi progami dobi naša gospodarstva davno iskano možnost, da plasira svoje blago na tujih tržiščih, in sicer tam, kjer je po njih največje povpraševanje. Pričakuje se, da bodo te proge rentabilne.

Z isto pogodbo se obe naši paroplovni družbi zavezujejo, da bosta obnovili plovniki park. Jugo Lloyd bo povečal svoj tonazlo z nabavo šestih novih prekomorskih ladij z 10 do 14 tisoč ton nosilnosti, brzine pa 10 do 12 morskih milj. Oceanic bo nabavila štiri nove objekte s tri do tri in pol tisoč tonami, z brzino 14 milj. Oceanic bo nabavila te specialne manjše objekte, zato da bo z njimi vzpostavila 15 dnevno trgovsko progo med našimi pristanišči, Španijo in Levanto. Posebno je ta proga važna za našo državo in Španijo. V prvi vrsti pride v poštev uvoz južnega sadja iz Španije.

Manifestacija poljsko-jugoslov. prijateljstva

Belgrad, 10. junija. m. Poročali smo že o ustanovitvi organizacije poljsko-jugoslovanskega tiska. Ob ustanovitvi te organizacije je poljski poslanik na našem dvoru g. dr. Babinski danes priredil sprejem zastopnikom jugoslovanskega tiska. Na tem sprejemu so bili zastopani vsi jugoslovanski časopisi. Sprejem se je spremenil v veličastno manifestacijo jugoslovansko-poljskega prijateljstva. Ne samo v medsebojnih prijateljskih intimnih razgovorih, marveč tudi v zdravcih, ki so se pri tej priložnosti, se je jasno naglasilo krvno bratstvo in slovanstvo prijateljstva med obema slovanškima državama. Na pozdrav g. Glinke, tiskovnega tajnika poljskega poslanstva, je v imenu jugoslovanskega tiska govoril urednik »Slovenca« g. Schweiger.

Miloš v ječi umrl?

Pariz, 10. jun. Glasilo italijanskih emigrantov »Italia« poroča v svoji zadnji številki od 3. junija, da je bančni uradnik Miloš, katerega je tržaška policija z drugimi osebami vred zaprla pod obtožbo atentata na »Popolo di Trieste« in odpravila v Rim, da se postavi pred izredno sodišče, v ječi po enem izmed zaslišanj umrl. Jetniški zdravnik, ki je bil poklican, še preden je Miloš izdihnil, je mogel konstatirati samo smrt.

Promet poštne hranilnice

Belgrad, 10. junija. AA. Po objavi poštne hranilnice so prihranki v mesecu maju zelo napredovali. Pristopilo je 8155 novih vlagateljev, tako da znaša zdaj število vlagateljev poštne hranilnice 94.226. Vsota vseh vlog je v mesecu maju narasla za 8 in pol milijona Din, tako da je konec meseca maja bilo število vlog 140 milijonov 559.509 Din. V mesecu maju je bilo otvorenih 144 novih čekovnih računov, in jih je zdaj vsa 18.392 pri poštni hranilnici v Belgradu in njenih podružnicah v Ljubljani, Zagrebu, Sarajevu in Skoplju. Čekovni promet v mesecu maju je znašal 5.259 milijonov 493.868 Din, na vseh čekovnih računih je bilo vloženo 839 milijonov 840.812 Din. Skupno je bilo vloženo v štedenje in na čekovne račune konec meseca maja 985 milijonov Din.

Nalivi v Srbiji

Pirot, 10. jun. AA. Na km 67.300 je včeraj ob 16.50, ker se je utrgal oblak, voda poškodovale železniško progo v dolžini 80 m. Vlak št. 15 je moral zato ostati v Pirotu. Ob 18.05 je bil promet vzpostavljen.

Niš, 10. jun. AA. Radi jakega dežja, ki je padel včeraj popoldne, je bila železniška proga pred vhom na postajo Zitoradija pokvarjena v dolžini 95 m. Voda je odnesla nasip. Vlak št. 5434 in 5431 zato nista mogla voziti. Danes ob 10 je bil promet vzpostavljen.

Drenovac, 10. jun. AA. Radi jakega dežja je bil na železniški progi med km 15.700 do 15.800 ter od 15.900 do 16.100 promet onemogočen. Podvzete so potrebne mere, da se promet vzpostavi.

Budimpešta, 10. junija. z. Snoči je divjal nad zapadno Madjarsko velik vihar, ki je povzročil veliko škodo in zahteval več človeških žrtev.

V severnih alpah je bilo prav tako veliko neurje. Toča je padala 45 minut.

Slovenci na Koroškem

Gospodarsko in politično društvo za Slovence na Koroškem je imelo 5. junija v Celovcu zborovanje, ki mu je prisostvovalo veliko število koroških Slovencev. Razpravljalo se je o šolskem vprašanju in o kulturnem in gospodarskem položaju Slovencev na Koroškem. Sprejele so se resolucije, v katerih so precizirali stališče koroških Slovencev in jih poslali pristojnim činiteljem.

Sestanek PEN klubov

Belgrad, 10. jun. m. V binkošnih se je vršil v Belgradu kongres jugoslovanskih PEN klubov. Na tem kongresu se je razpravljalo o vseh internih vprašanjih. Sklenilo se je, da se Jugoslavlani udeležijo prihodnjega kongresa v Varšavi in da bo naš oficijelni delegat Domjanović, ki je bil nedavno v Ljubljani. Gostje so napravili več izletov v belgrajsko okolico in pri tem razpravljali o stanovskih vprašanjih.

Spor v Nogometni zvezi

Zagreb, 10. jun. z. Ob razpustu zagrebske nogometne zveze se je zvedelo, da ta ne bo sprejela tega sklepa zveze na znanje. Podzveza je namreč na stališču, da tako dolgo, dokler se ne reši pritožba, ne more biti spremembe v zadržanju podzveze, ki ne prizna sedanje jugoslovanske nogometne zveze. Nocoj ima predsedstvo podzveze sejo, na kateri bo zavzelo končnovaljavno stališče. V sredo zvečer bo redna seja.

Grandi v Varšavi

Tradicionalna vez prijateljstva med Poljsko in Italijo

Varšava, 10. jun. AA. Pat poroča, da je včeraj dopoldne prisel v Varšavo italijanski minister za zunanje zadeve Grandi s soprogom. Italijanskega ministra spremlja med drugim še presbiterja italijanskega ministristva za zunanje zadeve Rocco. Na postaji so Grandija pozdravili poljski minister za zunanje zadeve grof Zaleski ter zastopniki oblasti in časopisja.

Varšava, 10. junija. AA. Italijanski minister za zunanje zadeve je v spremstvu poslanika Martina Franklina obiskal poljskega ministra za zunanje zadeve grofa Zaleskega. Nato je bil v posetu pri predsedniku republike. Popoldne je s predsednikom poljske republike prisostvoval mednarodnim konjskim dirkam, pri katerih je zmagala italijanska skupina in si ovojila kupo narodov in posebno nagrado predsednika poljske republike.

Varšava, 10. jun. AA. Poljska agencija poroča, da je poljski minister za zunanje zadeve grof Zaleski priredil banket na čast italijanskemu ministru Grandiju. Po večerji je bila velika zabava. Med večerjo je grof Zaleski dvignil čašo na zdravje italijanskega naroda in kralja, napredek Italije in zdravje predsednika italijanske vlade Mussolinija in ministra za zunanje zadeve Grandija.

V svojem odgovoru je italijanski minister za zunanje zadeve rekel, da prinaša na Poljsko najlepše želje Italije, Mussolinija in fašistične vlade. Zatem je Grandi objavil, da bosta poljsko poslanstvo v Rimu in italijansko v Varšavi izpremenjeni v veleposlaništvi. Zatem je ugotovil, da predstavljajo medsebojna prijateljska čustva v obeh državah močno oporo za vzajemne odnose med Italijo in Poljsko. Poljska zavzema med evropskimi narodi zaradi genialnosti in patriotične preširjenosti generala Pilsudskega mesto, ki ji gre. Poljska, je dejal Grandi, je konstitutivni element sporazuma in miru v Evropi. Naposled je Grandi dvignil čašo na zdravje predsednika poljske republike Moškekega, na zdravje generala Pilsudskega, ministra za zunanje zadeve Zaleskega in napredek Poljske.

Kaj hoče Grandi v Varšavi

Rim, 10. jun. d. Vsi fašistični listi objavljajo po vsebini identične članke, v katerih

„Najboljši del Italije je stalno pr pravljen“ Iz velikih protifrancoskih in protijugoslovanskih demonstracij v Bariju

Pariz, 10. jun. AA. Havas poroča iz Barija te-le podrobnosti o nedeljskih dijaških demonstracijah:

V Bariju in po drugih italijanskih vseučiliških mestih so bile prirejene velike manifestacije fašističnega dijaštva. Na shodu na univerzi v Bariju je govoril generalni tajnik fašistične vseučiliške zveze. V svojem govoru je opozarjal na uspehe, ki jih je dosegla organizacija fašistične milice, zlasti v Bariju, Tarantu, Tramiu, Malfetu, Bisegiu itd. Zatem je poudarjal, da je fašistična organizacija pripravljena.

»Nedavno tega so nas skušali v neki protifašistični knjižici, objavljeni v Parizu, omalovaževati. Nadejamo se, da bomo v položaju tej gospodi

razlagajo, kakšen pomen in namen ima obisk ministra za zunanje zadeve Grandija v Varšavi.

Poglaviti namen Grandijevega obiska v Varšavi — tako naglašajo italijanski listi — je preprečiti, da bi se Poljska preveč identificirala s politiko male antante, ki je stvor Francije. Italija želi, da bi Poljska glede na malo antanto vršila vlogo zavirača posebno z ozirom na nekega člana male antante, kojega militaristične in imperialistične ambicije ogrožajo miru. Italija s skrbjo opazuje, da ima Jugoslavija v mali antanti vodilno vlogo, dočim sta Českoslovaška in Rumunija potisnjeni v ozadje. Italija upa, da bo Poljska v tem oziru zastavila svoj vpliv v to, da se ne bo obračala politika male antante proti Madjarski in Bolgariji, ki sta Italiji predvsem na srečo. Italija se bo prizadevala Poljsko pripraviti do tega, da se ne bi v danem slučaju protivila reviziji triaonske in nejliske pogodbe. Italija hoče na vsak način preprečiti četverozevo med malo antanto na eni in Poljsko na drugi strani. Grandi se bo nadalje prizadeval, da bi se Nemčija in Poljska čim bolj zblížili in da bi se Poljska preorientirala v tem smislu, da bi se od Francije emancipirala. »Nemčija, Poljska in Madjarska so trije poli centralne Evrope, katerim je treba posvečati največjo pozornost.«

Varšava, 10. jun. d. Poljska politična javnost je g. Grandija sprejela uljudno, toda rezervirano. V njegove politične načrte in predloge Poljska, ki ostane zvesta Franciji, ne zupa.

Nemški komentarji

Rim, 10. jun. x. Potovanje italijanskega zunanjega ministra Grandija v Varšavo in posebno vsebina oficijelnih napitnic kaže, da so se nemški desničarski krogi zmotili, ko so z ozirom na Mussolinijevo izjavo o spremenljivosti pogodb mislili, da smejo računati na razumevanje Italije za nemške želje na vzhodu (pač pa na zapadu? — Op. por.) Grandi pa je govoril o upravičenih poljskih aspiracijah in v poljskih listih se nahajajo izjava, ki se sklicujejo na to, da so Nemci napačno pojmovali položaj, češ, da stoji Italija v vprašanju poljskega koridorja na nemški strani.

v Franciji in nje vrednim prijateljem v Jugoslaviji v bližnji bodočnosti primerno odgovoriti. Fašistični režim bo trajno ostal režim mladosti. Potrebno je, da ve to ves svet, tako v Italiji, kakor v inozemstvu. Kdor nas bo hotel omalovaževati in kdor se bo drznil nagajati nam, mora dobro premisliti, s kom ima opravka. Najboljši del Italije — aristokracija fašizma — je stalno pripravljena na vsakršne žrtve za kakršnikoli cilj. S shoda je bila odposlana Mussoliniju tale pozdravna brzojavka:

»Dijaki poljske pokrajine oborožujejo svoja srca in čakajo na povelja vaše ekscelence, da oborožijo svoje roke.«

Po shodu so dijaki odšli na ulice, nakar je došlo do znanih incidentov.

Poročilo Simonove komisije

je izpadlo neugodno za osamosvojitev Indije — Glasovi listov

London, 10. junija. AA. Prvi del poročila Simonove komisije o indijski vladi smatra časopisje za eno najvažnejših parlamentarnih listin, ki je bilo objavljena v času sedanje generacije. Komisija bo objavila svoje predloge v drugem delu poročila, ki bo izšlo po 14 dneh.

Kako ogromno delo je doврšila komisija, dokazuje najbolj dejstvo, da je priloženih prvemu delu poročila 15 zvezkov spomenic, statistik in pomembnih poročil, ki štejejo 13.000 strani in okrog 12 milijonov besed.

Poročilo razpravlja o gospodarskih in političnih razmerah ozemlja, ki šteje 1.800.000 stitjskih milj s 319 milijoni prebivalcev.

V Indiji je 2300 ločenih kast, 7 veroizpovedi in 222 jezikov. Nad 43 milijonov ljudi pripada tako zvani višji kasti »nedotakljivi«.

Komisariji, ki so izdali poročilo, štejejo sedem mož in so bili izbrani iz vseh treh parlamentarnih strank. Skoraj dve leti in pol so žrtvovali ti ljudje izključno indijski problemu in prepotovali po Indiji 20.000 milj in zaslišali nešteto ljudi o vseh straneh indijskega problema. Komisariji so izdelali na temelju svojih izkušenj soglasnoročilo, ki je naravnost evropejsko delo.

»Times« pravijo, da soglasnost komisarjev dokazuje, da ne bo nobenih nesoglasij v vprašanju

bistva problema. Predloge, ki jih bo stavila komisija, bodo lahko izboljšali ali pa odklonili.

Na konferenci zastopnikov britske Indije in indijskih držav bo morala biti razprava popolnoma svobodna. Nič ne more zmanjšati, zaključuje ist, odgovornosti kraljeve vlade in parlamenta.

»Manchester Guardian« povdarja, da rezultat indijskega poročila ne opravičuje mnenja onih, ki mislijo, da je indijski narod nesposoben za samoupravo.

»Daily Mail« meni, da prihaja javno mnenje vse bolj do prepričanja, da mora dobiti Indija samoupravo le polagoma in da bi bilo najbolje, ko bi se ustanovile v Indiji zvezne vlade, ki bi stale pod nadzorstvom centralne imperijalne uprave, kakor pa da bi imela Indija izvoljeni osrednji parlament s popolno zakonodajno močjo.

»Daily News Chronicle« pravijo, da se ni razvil britski imperij na temelju kake teorije, temveč na postopnem razvoju svobodnih institucij, ki so se prilagodile izpreminjajočim se razmeram. Le na ta način, nadaljuje list, bo dosegla Indija svoj cilj.

Najprej bodo morali prepričati Indijce, da je potrebno za rešitev njihovega problema veliko trdega in vztrajnega dela in da je pri tem vsako teoretiziranje odveč.

Velika bitka na indsko-afganski meji

Angleški letalci z bombami razpršili 10.000 Afridov

London, 10. jun. d. Te dni se je afgansko pleme Afridov na severozapadni meji Indije odpravilo na pohod proti Pešavarju. Med Afgani se je namreč razširila govorica, da je angleškega gospodarstva v Indiji konec, k čemur je mnogo pripomogla tudi ruska sovjetska propaganda, ki se zopet po vsej Aziji širi. Število Afridov se je cenilo od 7000 do 14.000. Hoteli so tudi maščevati svoje muslimanske rojake, ki so bili pred mesecem v Pešavarju padli v boju z angleškimi četami. Prerežali so žice med Pešavarjem in trdnjavo Bara na meji, poškodovali mostove in zabarikadirali ceste z drevesi. V Pešavarju in okoli njega je angleška komanda zbrala velike čete domačih in angleških vojakov, predvsem pa veliko eskadro 100 letal.

Ko so Afridi dospeli okoli eno miljo pred Pešavar, so zabrnili nad njimi motorji letalske eskadre. Letala so zmetala na Afgance po uradnem poročilu samem 5000 bomb, trdi se pa, da jih je bilo neprimerno več. Afridi so bežali na visoko planoto Kabyuri, letala so jih pa preganjala in skoro vse pobila. Oni Afridi, ki so se skrili pod skalami in v dupline, so bili primorani priti na sveto, ker so letalske bombe bile napolnjene s plini, ki povzročajo

solzenje in pa z zadušljivimi plini. Gorska plemena so popolnoma potolčena.

Pred nekaj dnevi so Afganci odvedli v gore dva angleška častnika, majorja Faly in kapitana Frere z ženo vred.

V Indiji sami je nazunaj mir, izvzemši kakšne manjše praske s policijo. Sodnik, ki je štiri Indijce, kateri so ubili policiste v Šolapuru, obsodil na smrt, je sam Indijec in se piše Ovadia. Bojkot pa traja dalje in ga vodijo gandisti, ki so se vrnili k mirnemu pasivnemu odporu, dočim so revolucionarno propagando vzeli v roke komunisti, tako zvane »rdeče srjace« in pa Liga indske mladine, ki je privzela gesla sovjetov in upa na unifikacijo rdeče revolucije v Kini, Indokini in Indiji.

Danes, 10. t. m., je izšlo ogromno poročilo Simonove komisije v prvi knjigi, ki šteje 400 strani. Druga knjiga izide 24. t. m. To je največja publikacija, ki je izšla sploh kdaj v Indiji in njenih razmerah. Od tega poročila je odvisno, kakšno stališče bo zavzelo angleško javno mnenje glede vprašanja indskega dominijona. Dogodki zadnjih dni so povzročili, da je angleško javno mnenje čedalje bolj uasprotno dominijonskemu položaju Indije,

Pakt prijateljstva med Grčijo in Turčijo

Atene, 10. junija. AA. V Atenah se pričakuje za danes v Ankari podpis grško-turškega sporazuma o izplačilu imetja grških, oziroma turških podanikov. Kot je znano, je bilo to vprašanje glavna točka, ki jo je bilo treba urediti med Grčijo in Turčijo. Ze pred dvema mesecema pa so se vršili nadaljni napori med obema državama, da se to stanje razčisti. Lahko se pričakuje, da bo ta sporazum navsezadnje vendarle izvršen. Mislijo, da bo po podpisu omenjenega sporazuma prišlo tudi do pakta prijateljstva med Grčijo in Turčijo. Po izjavah predsednika grške vlade Venizelosa pričakujejo sklenitev pakta prijateljstva meseca oktobra t. l.

Carigrad, 10. jun. x. Danes opoldne je bila v Angori podpisana turško-grška pogodba o ureditvi vseh vprašanj, ki so v zvezi z izmenjavo prebivalstva.

Zasedanje mednarodne konference dela

Zeneva, 10. jun. y. Točno ob desetletnici po preložitvi mednarodnega delovnega urada v Zenevo se je sestala danes 14. mednarodna delovna konferenca. Od 55 članov delavskih organizacij jih je na konferenci zastopanih 51, kar pomeni do sedaj največje število. Manjkajo samo Norveška, Argentina, San Salvador in Abesinija. Nasprotno pa je Mehika, ki ni član Društva narodov, prvič poslala na konferenco svojega opazovalca. Vsega skupaj je na konferenci 354 delegatov in strokovnjakov. Novo izvoljeni predsednik konference bivši belgijski delovni minister Maheim, je imel daljši govor o nalogah delovnih organizacij.

Popoldne so bili izvoljeni trije podpredsedniki. V skupini delavcev je že prišlo do hudega spora med krščanskimi in socialno demokratičnimi strokovnimi organizacijami. Voditelji socialističnih strokovnih organizacij so odklonili dati krščanskim strokovnim organizacijam sedež v biroju delavske skupine, katerega so imele do sedaj.

Novi poljski notranji minister

Varšava, 10. jun. p. Te dni je bil imenovan za notranjega ministra general Skladkowski. Njega smatrajo kot najzaupnejšega prijatelja Pilsudskega. Tudi del poljske javnosti je sprejel njegovo imenovanje z odobravanjem. Njega poznajo kot pristaša politike močne roke. Opozicija je mnenja, da bo on razgalil parlament in izvedel nove volitve.

Krvavi boji na Kitajskem

London, 10. jun. x. Po poročilih iz Hankova je bilo v bitki med četami narodne vlade in med severnimi četami v okolici Sečanga, 50 milj južno od Čengčanga, ubitih 20.000 mož severnih čet, 10.000 ujetih, dočim jih je 15.000 prestopilo k vladnim četam. Zunanji minister kitajske narodne vlade je obvestil vsa inozemska zastopstva, da prevzema kitajska narodna vlada vso odgovornost za varstvo življenja in imetja inozemcev v raznih pasovih državljanske vojne.

London, 10. jun. y. Na priporočilo zdravnikov bodo generalu Čangkajšku odrezali levo roko, ker se je zaradi neke stare rane napravilo hudo gnojenje.

Bestija Kürten

Düsseldorf, 10. jun. x. Morilec Kürten je od l. 1921. do 1925. tudi v Altenburgu v Turingiji izvršil več hudih zločinov. Za ta čas je priznal dva umora, štiri poskuse umora in en požig. Vsa njegova priznanja obsegajo nad 60 zločinov, med njimi 11 umorov in nad 20 požigov. Ostali zločini pa so poskusi umora, napadi in vlomi.

Drobne vesti

Gradee, 10. jun. y. Davi je bil izvršen politični vlom v tajništvo krščanske socialne stranke v Gradeu. Vlomilec so opustošili vseh pet sob in pokradli listine, dočim so denar pustili nedotaknjen.

Karlovo Vari, 10. jun. z. Na včerajšnjem mednarodnem mitingu Masarykove aerolige se je zgodila katastrofa. Kapetan Malkovski, ki je najprej napravil v zraku tri saltomortale, se je prišel v spirali spuščati. Iz višine 500 metrov je padel na tla. Pripeljali ga so v bolnišnico, pa je spotoma izdihnil. Njegova smrt je izzvala globoko sočustvovanje. Slavnosti so prekinjene.

Zeneva, 10. jun. AA. Radi neprestanih nali-vov se je odrgala ogromna skala in zletela na cesto. Avto, ki je slučajno vozil mimo, je zadel v skalo in se popolnoma razbil. Štiri osebe so bile ubite, dve hudo ranjeni.

Washington, 10. jun. AA. Ameriški letalec Soucek je dosegel višino 15.150 metrov. S tem svojem poletom je postavil nov svetovni rekord v višino.

Belgrajske vesti

Belgrad, 10. jun. p. Na intervencijo merodajnih činiteljev je PAB odobrila 200 milijonov Din posojila Priviligirani izvozniki družbi.

Belgrad, 10. jun. p. Prometni minister inž. Laza Radičević je včeraj zapustil sanatorij. Zdravniški se nadejajo, da bo v najkrajšem času mogel prevzeti svoje posle.

Belgrad, 10. jun. p. Na predlog ministra za pravosodje je Nj. Vel. kralj na lasno prošnjo upokojil reis el ulemo kraljevine Jugoslavije Hadžija Mehmeda Džemaludina Čauševića.

Varaždin, 10. jun. z. Vasi Drenovac, župnija Svibovec pri Varaždinskih Toplicah, se je dogodil redek slučaj, da je kmetica Ivana Skrlac porodila štiri stroke. Troje je živih, eden pa je umrl ob porodu.

Dunajska vremenska napoved. Zelo toplo, Morda krajevne nevihte.

Zagrebska vremenska napoved. Spremenljivo oblačno, zmerno toplo, še nekoliko nestalno.

Dramska družina »Soča« uprizori danes v Narodnem domu v Kranju ob pol devetih zvečer Strindbergovo dramo »Očee«. Režira Just Košuta. K obilni udeležbi vabi odbor.

Romunski avtomobilisti pridejo danes opoldne v Ljubljano. Banket na Bledu bo napovedan ob pol dveh šele ob treh popoldne.